

SIMPOZIONUL MONUMENTUL TRADIȚIE ȘI VIITOR: O PRIVIRE DIN INTERIOR

Radu MOȚOC,
*inginer, secretarul Asociației Pro Basarabia și
Bucovina, Filiala „C. Negri”, Galați, România*

Aflat la cea de a XII-a ediție, **Simpozionul Național Monumentul - Tradiție și Viitor** de la Iași constituie cea mai importantă manifestare, care abordează cercetarea-proiectarea-conservarea și restaurarea monumentelor.

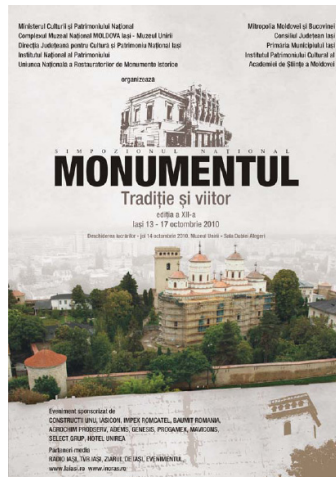
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, I.P.S. Teofan, mărturisea în prefața volumelor ce conțin lucrările simpozionului din anul 2009: „*Precum bisericile sînt icoane ale credinței celor care le pășesc pragul și îndemn întru veșnică pomenire a celor ce au fost ctitori și binefăcători, tot așa și monumentele istorice sînt icoane ale sufletului unei comunități, chip al năzuinței spre frumos și testament lăsat din generație în generație. Față de aceste dăltuiuri în piatră avem, așadar, nu doar o datorie sacră, izvorită din respectul pentru moștenirea lăsată de înaintașii noștri, ci și o legitimă preocupare de a le reda adevărata lumină. Tocmai din acest motiv, sînt extrem de necesare momentele de dialog dintre specialiștii din diferite domenii care vizează istoria, restaurarea sau valorificarea monumentelor istorice.*

Simpozionul Monumentul - Tradiție și Viitor creează un astfel de cadru, de dialog și de schimb de experiență, în fiecare an, adunînd la Iași specialiști din țară și din străinătate, ale căror cercetări sînt consemnate într-un volum încredințat tiparului”⁽¹⁾

Aceast simpozion, care s-a desfășurat în sediul **Muzeului Unirii din Iași**, sub coordonarea doamnei **Aurica Ichim**, ajutată de un colectiv inimos compus din personalități din domeniul istoriei precum: **Mircea Ciubotaru, Lucian-Valeriu Lefter și Sorin Iftimi**, a fost susținut material și logistic de importante instituții naționale. (2)

Începerea sesiunii a coincis cu slujba Sfintei Liturghii, săvîrșită cu prilejul sărbătorii Sfintei Parascheva la Catedrala Mitropolitană, unde participanții au fost invitați să asiste.

Conform unei tradiții, a urmat o vizită de lucru la **Mănăstirea Golia**, unde

au fost prezentate lucrările de arheologie, proiectare, construcție și restaurare a picturilor care prefațau evenimentul ce urma să se desfășoare Duminică, 17 octombrie, când s-a sfințit această ctitorie a domnitorului Vasile Lupu, la 350 de ani de la prima sfințire.

Deschiderea oficială a lucrărilor a fost un bun prilej pentru I.P.S. Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, însoțit de un ales sobor de preoți, să mărturisească importanța acestui simpozion și să binecuvânteze lucrările ce urmau a fi susținute.

Înainte de a începe lucrările propriu-zise, au fost prezentate volumele lansate cu acest prilej:

- Volumul **Monumentul XI** (structurat în două părți cu 46 de comunicări care înglobează peste 750 de pagini), care conține lucrările susținute la ediția din anul 2009. Prezentarea volumelor a fost făcută de prof. univ.dr.Petronel Zahariuc.
- **Mănăstirea Golia. 350 de ani de la sfințirea ctitoriei lui Vasile Lupu.** Volum îngrijit de Sorin Iftimi și prezentat de dr. Mihail Dim. Sturdza. E împărțit în trei capitole: **Ctitorii Mănăstirii Golia, Tezaurul artistic al Mănăstirii Golia și Mănăstirea Golia-istoria unui monument**, trebuie menționate câteva personalități, care au publicat studii legate de Mănăstirea Golia: **Florin Marinescu** (e printe puținii cercetători care au acces la arhivele adăpostite la mănăstirile de la Muntele Athos-Mănăstirea Golia în arhiva Vatopedului), **Maria Magdalena Székely** (Ctitorii cei vechi ai Goliei), **Sorin Iftimi** (Doamna Ecaterina Cerchez și fiul ei, Ștefăniță Lupu), **Dumitru Năstase** (Coroana împărătească a lui Vasile Lupu), **Ștefan S. Gorovei** (Adevărata identitate a unei broderii liturgice din tezaurul Mănăstirii Putna), **Petre Ș. Năsturel** (Patrafrul dăruit de domnița Ruxandra mitropolitului Grigore al Laodichiei - 1669), **Aurica Ichim** (Cronica unei restaurări care a durat jumătate de secol, 1898 - 1948), **Lucian-Valeriu Lefter** (Averile Mănăstirii Golia în pragul secularizării din 1863) etc.
- **Mitropolitul Grigore Irinupoleos (1764 - 1846), egumenul grec al Goliei.** Prezentarea volumului a aparținut prof. univ. dr. Ștefan Sorin Gorovei. Volumul îngrijit de dr. Sorin Iftimi conține studii și documente referitoare la egumenul grec al Goliei. Studiile aparțin istoricului Florin Marinescu din Grecia și basarabeanului Vlad Mischevca. Sînt prezentate materialele din arhivele românești, grecești și rusești, păstrate în Arhivele Mănăstirii Vatoped și Arhiva Națională a Republicii Moldova din Chișinău. Demnă de menționat este declarația egumenului Mănăstirii Vatoped de la Muntele Athos, făcută cu ocazia vizitei efectuate în România în anul 2000, la Universitatea din București: „Noi, cei din Sfîntul Munte, sîntem datori în vecii vecilor Bisericii Ortodoxe Române! Nu uităm că domnitorii români, după împărații bizantini, sînt ctitorii celor mai multe mănăstiri aghiorite!” (3) Un capitol separat tratează șederea în Basarabia a egumenului în perioada 1821 - 1846.

Prima comunicare a fost susținută de academicianul **Răzvan Teodorescu**, care a prezentat comuniucarea *Bisericile și mănăstirile fortificate din România*. A urmat

comunicarea doamnei **Tereza Sinigalia**, care a adus frumoasa veste a introducerii Mănăstirii Sucevița pe Lista Patrimoniului Mondial. A urmat un concert de lieduri românești, susținut de baritonul Mihai Fruză de la Opera Națională Română din Iași.

Vineri 15 octombrie, sesiunea s-a desfășurat pe patru secțiuni:

- *Mănăstirea Golia - 350 de ani de la sfințire.*
- *Biserici și mănăstiri fortificate*
- *Tehnici și tehnologii de restaurare*
- *Monumentele - istorie și restaurare*

Ași vrea să remarc în deosebi următoarele comunicări:

- **Ion Opriș** - *Despre monumentele Iașului la 1905.*
- **Maria-Voica Pușcașu și Elena Gherman** - *Cercetări arheologice de la biserica Mănăstirii Golia*
- **Lucian-Valeriu Lefter** - *Mănăstirea Golia și averile ei în pragul secularizării din 1863*
- **Acad. Răzvan Teodorescu** - *Din nou despre o biserică fortificată de la hotarul Moldovei (Biserica Sf. Maria din Galați)*
- **Virgil Polizu** - *Mănăstirea Slatina, reper religios, cultural și militar al sec. al XVI-lea*
- **Iosef Kovacs** - *Biserici fortificate din Transilvania*
- **Iulian Marius Șchiopul** - *Destinațiile încăperilor din Cetatea Făgărașului*
- **Sergiu Iosipescu** - *Mănăstiri fortificate din vestul Moldovei*
- **Alexandra Chiliman Juvara** - *Restaurarea învelitoriilor folosind ardezia*
- **Dan Lungu** - *Restaurarea și conservarea monumentelor istorice: între așteptare și realitate*
- **Attila Istvan Szekeres** - *Steme în bisericile fortificate din județul Covasna*
- **Ilie Luceac** din Cernăuți - *Stavropighia de la Lvov*
- **Gheorghe Lazăr** - *Ctitorii negustorești în Oltenia (sec. al XVII și începutul sec. al XIX-lea)*
- **Mircea Tănase** - *Comana, mănăstire-cetate la sud de București*
- **Ion Giurcă** - *Fortificații permanente în Evul Mediu*
- **Virgil Z. Teodorescu** - *Ctitorul Matei Basarab*

În aceeași zi, programul a continuat cu vizitarea Mănăstirii Căpřiana din Republica Moldova, fiind onorată și invitația Institutului Patrimoniului Cultural al Academiei de Științe a Moldovei de a participa la un Colocviu intitulat „**Monumentul - simbol al regăsirii identitare**”, care s-a desfășurat în Sala Mică a Academiei de Științe a Moldovei. Moderatorul acestui colocviu a fost cunoscutul genealog și heraldist **Silviu Andrieș-Tabac**, din Republica Moldova. La acest colocviu au participat viceprim-ministrul Republicii Moldova, domnul **Ion Negrei**, și doamna **Mariana Șlapac**, vicepreședinta Academiei Republicii Moldova. Centrul Cultural Român din Chișinău a fost reprezentat de directorul acestei instituții de cultură, domnul **Petre Guran**.

Au fost prezentate două comunicări în plen:

- **Mihail Dim. Sturdza** - *Bourul Moldovei pe un monument funerar din Paris*
- **Radu Moțoc** - *Sfințirea Catedralei „Sfinții Împărați Constatin și Elena” din Bălți*

Au urmat mai multe intervenții susținute de **Ioan Opriș, Sergiu Cioacu, Ion Ștefăniță, acad. Andrei Eșanu, Attila Istvan Szekeres, Florin Marinescu.**

În data de 16 octombrie, participanții la acest simpozion au vizitat **Casa Memorială Alecu Donici**, biserica și capela familiei. Amplasată între trei iazuri și înconjurată de Codrii Orheiului, Casa Donici se remarcă printr-un cerdac spațios și importante obiecte de patrimoniu, care au fost prezentate de doamna **Ecaterina Ciobanu**. Ospitalitatea basarabeană a fost deosebit de apreciată de participanții la simpozion.

A urmat vizitarea **cetății Soroca**, amplasată în mijlocul orașului Soroca, unde am beneficiat de explicațiile unui distins istoric.

Duminică 17 octombrie, a fost dedicată **sfințirii Mănăstirii Golia**, unde Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, I. P. F. Daniel, a oficiat acest eveniment, înconjurat de un sobor de preoți, oficialitățile locale și de un numeros număr de credincioși.

Concluziile și încheierea Simpozionului s-au desfășurat, la fel, la Muzeul Unirii din Iași.

Ediția a XII-a a Simpozionului constituie o etapă importantă în studierea problematicii monumentelor istorice care, cu siguranță, va avea efecte în timp atât prin soluțiile prezentate la această etapă, dar mai ales prin sensibilizarea factorilor de răspundere de care depinde finanțarea și finalizarea acestor lucrări. Este o etapă importantă care merită toată recunoștința noastră față de organizatorii acestui Simpozion, ce se remarcă printr-o complexitate a domeniilor abordate.

18 octombrie 2010

Referințe bibliografice:

1. **Monumentul XI** : Lucrările Simp. Naț. Monumentul-Tradiție și Viitor. Iași, 2009, P.1, p. 5
2. **Ministerul Culturii și Patrimoniului Național**, Mitropolia Moldovei și Bucovinei, Consiliul Județean Iași, Primăria Municipiului Iași, Complexul Muzeal Național Moldova din Iași-Muzeul Unirii, Institutul Național al Patrimoniului, Institutul Patrimoniului Cultural al Academiei de Științe a Moldovei și Uniunea Națională a Restauratorilor de Monumente Istorice
3. **Marinescu, Florin; Mischevca, Vlad**. Mitropolitul Grigore Irinupoleos. Ed. AXA, p. 9

